

VIAȚA ȘI PARACLISUL
CELUI ÎNTRU SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU

SAVA

(BRANCOVICI)

MITROPOLITUL TRANSILVANIEI

Facere, în Sfântul Munte al Athonului, a
Ieromonahului Athanasie Simonopetritul,
Imnograful Sfintei și Marii Biserici a lui Hristos

IMNITOR

Paraclisul a fost alcătuit ținând canoanele imnografiei bisericești, adică a fost păstrată forma prozodică proprie fiecărei specii a genului imnografic.

În format audio paraclisul
va putea fi accesat în curând la
imnitor.ro

Concepție grafică: Baroque Books & Arts®

Imaginea copertei:
Sfântul Ierarh Sava (detaliu)
icoană contemporană
din biserica „Sfinții Arhangheli” din Ineu
zugrăvită în Muntele Athos
la Sf. Mănăstire Vatoped

VIAȚA SFÂNTULUI SAVA MITROPOLITUL TRANSILVANIEI

Sfântul Ierarh Sava s-a numit după neamul său Brancovici, iar după locul nașterii Ienopolitul, căci vechea sa familie, a cărei baștină s-ar părea că era Herțegovina, fugind dinaintea ororii turcești, s-a așezat în cetatea Ienopole, adică în Ineu de azi, din părțile Aradului. Viața lui ne este cunoscută din cronica scrisă de fratele său, învățatul Gheorghe Brancovici.

S-a născut, cum am spus, în Ineu, pe la 1620, în sânul unei familii de viță veche, având moșii întinse în comitatele Arad, Zarand și Timiș. Tatăl lui se numea Ioan și în tinerețe slujise ca ostaș, iar mama, Maria, fiind binecuvântați de Dumnezeu cu patru fii și două fiice. Celui mai mare, care avea să fie mitropolitul de mai târziu, i-au dat la botez numele Simeon, după Sfântului Simeon Izvorătorul-de-Mir, care a fost regele sârbilor, iar mai apoi s-a făcut monah la Sfântul Munte Athos, ajungând după moarte făcător de minuni. În această ocrotită de Dumnezeu familie au mai fost doi episcopi. Un alt Sava, al Lipovei și Ienopolei, și Longhin, unchi după tată al lui Sava al nostru, care, după ce a păstorit tot în partea Ineului, s-a retras la Mănăstirea Comana în Țara Românească.

Simeon a învățat carte în casa părintească și, crescând, a călătorit prin cetăți vestite din Ungaria,

Serbia și Bulgaria. Dar ca să dobândească și învățăturile cele sfinte, s-a dus la unchiul său Longhin la Comana. Aici, pe lângă Sfintele Scripturi și rânduielile slujbelor, s-a cercat și în nevoința cea lăuntrică a rugăciunii, de la călugării care au pururi mintea căutând la cele cerești.

Însă vestea morții tatălui său l-a silit să se întoarcă acasă. S-a căsătorit și a avut mai mulți copii, dar toți au murit de mici. Și fiind cunoscut de toată cetatea pentru strălucirea virtuții lui, murind protopopul Ineului, Grigorie Brancovici, o altă rudenie de-a sa, credincioșii i-au cerut să-și închine viața slujirii Domnului și păstoririi lor. Așadar, luând dorința cetății ca semn de la Dumnezeu, a lepădat socotelile lumești și s-a dus la Târgoviște, unde a fost hirotonit de mitropolitul Ștefan al Ungrovlahiei.

Întorcându-se acasă, află că soția sa a adormit, parcă smerindu-se din dragoste de Dumnezeu și de aproapele și lăsându-și bărbatul să slujească Stăpânului fără nicio grijă pământească. Tot așa, mama lui, părăsind deșertăciunile, se călugărește, primind numele ocrotitoare sale din tinerețe, al Precuratei Fecioare Maria.

Rămâne, prin urmare, câțiva ani la Ineu, având numai grija turmei încredințate lui și a legăturii sale lăuntrice cu Cel înaintea Căruia slujea, așa cum a învățat de la Bătrânii de la Comana. Însă vestea despre petrecerea lui s-a răspândit grabnic dincolo de

zidurile Ienopolei. În anul 1656, adormind în pace Sfântul Ștefan, mitropolitul de la Alba Iulia, cel căruia îi datorăm întâia ediție a Noului Testament în limba noastră românească din 1648, întregul sobor al preoților și mirenilor l-a ales ca părinte duhovnicesc al Ardealului pe smeritul și jertfelnicul preot Simeon, slujitorul lui Dumnezeu. Acesta, primind vestea cu frică sfântă, se supune iarăși voii dumnezeiești și, după obicei, trece munții la povățuitorul său duhovnicesc, Longhin arhierueul, la Comana, unde, cunoscut și iubit fiind de toți părinții, primește chiar în ziua Înălțării Sfintei Cruci sfânta schimă monahi-cească sub numele de Sava. La trei zile după aceasta, este hirotonit la Mitropolia din Târgoviște arhierue. Fără multă zăbavă, cunoscând suspinul și suferința noii sale turme, asuprite în acea vreme, se întoarce și este primit cu dragoste și cu cinste în scaunul său din Alba Iulia.

Dar, așa cum i-a prevestit Domnul, toată păstoria sa a fost sub semnul crucii, cruce primită cu mărime de suflet și preschimbată, așa cum și este, în urcuș către înviere. Și-a înțeles ascultarea dată lui de Iubitorul de oameni și și-a dăruit întreaga ființă slujirii norodului lui Hristos hărțuit de vrămașii credinței.

Prozelitismul calvin, susținut de principii Transilvaniei, tulbura mult pacea Bisericii și duhul blândului Sava. A fost de două ori scos din scaun, apoi a

șteptat ani de zile diploma de confirmare de către principe. A fost luptat prin legi nedrepte și împovăraoare prin mai-marii calvinilor care îl urau de moarte, dar chiar, și nu cu mai puțină durere, de unii dintre preoții lui, care, pentru unele avantaje, s-au dat cu cei care aveau puterea și care unelteau la surparea mitropolitului, a Bisericii și a neamului nostru românesc. Mai erau și năvălirile turcilor care, de pildă, în 1658, au ars și au jefuit Catedrala și Mitropolia din Alba Iulia. În 1668, greutatea și nevoile l-au silit să facă o călătorie în Rusia pentru dobândirea de ajutoare. Alte ajutoare i-au venit de la voievozii Țării Românești.

Însă Domnul, Care face voia celor ce se tem de Dânsul, pururi i-a stat alături și l-a sprijinit în lucrarea lui. În 1675, a adunat preoții și le-a dat o rânduială pentru slujbe. I-a îndemnat ca slujba să o săvârșească în limba română, dar nu numai duminica și în sărbători, ci și miercurea și vinerea, iar în vremea posturilor în fiecare zi, ca biserica să devină casă pentru fiecare credincios și parte din viața lui de zi cu zi. Preoții erau datori să învețe norodul, pe bătrâni, pe tineri și pe copii, să le tălmăcească Scripturile și slujbele și să-i învețe chipurile nevoinței potrivite fiecărui om și fiecărei vremi. A luptat pentru îndepărtarea credințelor răstălmăcite, a basmelor băbești, după cum zice Apostolul, și a superstițiilor de tot felul, care depărtează pe om de la Dumnezeu și-i

sădește în suflet iubirea de sine, și nu pe cea a vieții celei veșnice. Dorea ca părtășia fiecăruia la slujbe să fie într-o cunoștință și de aceea îndemna la spovedanie și împărtășanie, nu doar la simpla ascultare a slujbelor, căci așa fiecare rămâne în ale sale și nu le primește pe cele dumnezeiești.

Este cel dintâi ierarh despre care se știe că a dat hotărâri în scris ca slujbele să se facă în românește, înlocuind slavona cu limba vorbită de popor. Dorea mult ca dreapta credință să strălucească în toată Transilvania, iar laudele aduse Domnului, Maicii Lui celei atât de iubite de popor și sfinților să fie înălțate, așa cum se și cade, în limba dulce și vrednică a românilor. A fost cu adevărat părinte și păstor, oglindă a Dumnezeirii și întrupare a sufletului românesc.

Însă chemarea Crucii, cea care avea să-l facă desăvârșit și într-o totul asemenea Celui căruia și-a închinat viața, nu s-a mai lăsat așteptată. Văzând craiul Ardealului, Mihail Apaffi, că toate legiuirile, meșteșugirile și ostelile sale de a întoarce pe români de la credința lor sunt zadărnice până și numai de prezența fericitului Sava, ba mai fiind și asmuțit de mai-marii calvinilor, a semănat vrajbă și răzbunare împotriva păstorului celui bun. La 2 iunie 1680, a întocmit la Alba Iulia un scaun de judecată pentru a-l osândi. Durerea era mare pentru că în acest scaun, pe lângă conducători calvini maghiari, erau și protopopi români, iubitori ai calvinilor în ascunsul inimii, cărora Sava le dădu pe față